

Kloof tussen jongeren en de Vlaamse journalistiek?

Een onderzoek naar de nieuwsbeleving van jongeren met een migratieachtergrond

Jongeren met een migratieachtergrond vinden dat ze nauwelijks een stem krijgen in de Vlaamse nieuwsmedia. Als ze aan bod komen, is dat volgens hen vaak in een negatieve context. Door de beeldvorming ervaren ze negatieve gevoelens en voelen ze zich vaak geïsoleerd. Ze snakken naar een accurate, genuanceerde en respectvolle beeldvorming. Sommige thema's en gebeurtenissen zouden het nieuws te sterk domineren, zoals politiek, oorlog en aanslagen. Jongeren zijn sterk geïnteresseerd in maatschappelijke thema's, die dichtbij hun leefwereld liggen, zoals integratie, onderwijs en gezondheid. Vele jongeren hebben nood aan nieuws op maat van jongeren: zowel qua taalgebruik als qua thema's.

Elektronisch Nieuwsarchief

Het [Elektronisch Nieuwsarchief](#) (ENA) is een initiatief van de Universiteit Antwerpen (promotor Stefaan Walgrave). Het is een digitaal archief van de nieuwsinhoud van acht Vlaamse kranten en de nieuwsuitzendingen op Eén (VRT) en VTM. Van 2012 tot 2015 maakte het ENA deel uit van het Steunpunt Media gefinancierd door de Vlaamse overheid dat werd gedragen door vier Vlaamse universiteiten. Vanaf januari 2016 wordt het ENA aan de Universiteit Antwerpen gefinancierd door de Vlaamse minister van Media.

De redactie van de Nieuwsmonitor verwelkomt gastauteurs. Deze bijdrage werd geschreven door [Julie De Smedt](#) die samen met [StampMedia](#) en [Mediawijs](#) het project rePresent uitvoerde, een dialoogtraject tussen jongeren met een migratieachtergrond en professionele mediamakers. Deze Nieuwsmonitor focust op een deel van een uitgebreider rapport van rePresent. Het volledige rapport kunt u terugvinden op [de website van StampMedia](#).

Technische fiche

Onderzoek naar de nieuwsbeleving van jongeren uit een stedelijke context en met een migratieachtergrond	
Aantal bevroegde jongeren	n = 126
Methode	Kwantitatieve survey (n= 126) Kwalitatieve focusgroepgesprekken (n = 126)
Leeftijd	85% van de bevroegde jongeren: tussen 16-19 jaar 15% van de bevroegde jongeren: tussen 20-24 jaar
Geografie (clustersteekproef)	Jongeren uit een stedelijke context (stad en districten Antwerpen)
Timing gesprekken	Juli-december 2016
Geslacht	48% vrouwen – 52% mannen
Mediamakers die deelnamen aan het dialooggesprek met jongeren (na de survey en het focusgroepgesprek)	n = 12 mediamakers (van: VRT, VTM, ATV, Knack, De Standaard, Het Laatste Nieuws, Newsmonkey, freelance)

Kloof tussen jongeren en de Vlaamse journalistiek?

Een onderzoek naar de nieuwsbeleving van jongeren met een migratieachtergrond

Julie De Smedt

De jongeren van vandaag, dat zijn de volwassenen van morgen. En al die jongeren zullen dus morgen de hoofdmoot uitmaken van media- en nieuwsgebruikers. Daar gaat men steevast van uit. Maar is dat wel zo? De laatste jaren nemen we enkele tendensen waar die onze verwachting in vraag stellen. Een van die tendensen is de sterk groeiende **multiculturaliteit in de samenleving**. Die diverse samenleving is al een realiteit maar wordt steeds meer divers, vooral in de steden. In Antwerpen en Brussel hebben maar liefst twee op de drie jongeren een migratieachtergrond. Uit onderzoek blijkt dat het merendeel van de personen die het woord krijgen in het nieuws blank, volwassen en mannelijk is en een elitefunctie bekleedt. De media brengen dus een weinig divers beeld van de samenleving. Ook het Vlaamse journalistenkorps dat beslist wat nieuws is en wat niet, is weinig divers. De gemiddelde journalist is een blanke man van 44 jaar. Slechts 5% van de Vlaamse journalisten heeft een migratieachtergrond. Er wordt wel aan gewerkt, en diverse media erkennen het probleem.

Nieuws en media spelen een belangrijke maatschappelijke rol voor onder andere informatievergaring en identiteitsvorming. Nieuws is voor velen het **venster op de wereld**, ze voorzien de burgers van informatie over wat er in de wereld en in hun omgeving gebeurt. Ook spelen de media een rol in de identiteitsvorming van burgers. Nieuws is voor velen een **spiegel van de maatschappij**, en geeft dus een beeld van de heersende cultuur en samenleving. Uit bestaand onderzoek blijkt dat burgers die de actualiteit via de nieuwsmedia volgen, doorgaans beter **geïnformeerd** zijn, meer sociaal **vertrouwen** hebben en actiever **betrokken** zijn in de maatschappij. Het blijft dus belangrijk dat verschillende groepen in de samenleving zich in het nieuws kunnen herkennen, zowel in 'kleur' als in 'denkkaders', dat ze er zich niet tegen afzetten en er niet van vervreemden.

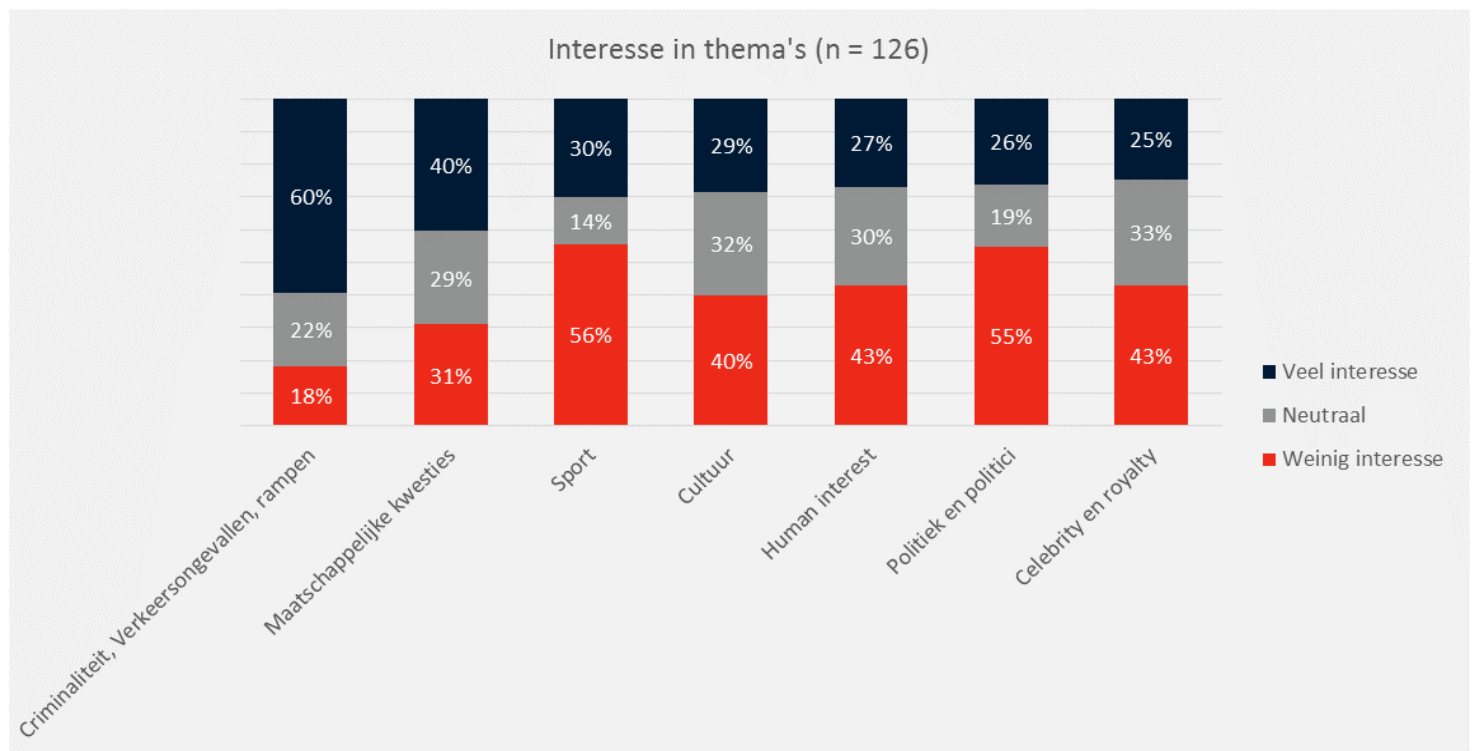
Hoe beleven jongeren van vandaag het nieuws? Als er onderzoek wordt gedaan naar de nieuwsbeleving van jongeren, is de stem van de **jongere met een migratieachtergrond en uit een stedelijke context vaak ondervertegenwoordigd**. Zoals de media niet bestaan, bestaat de jongere niet. Jongeren verschillen in geslacht, opleiding, achtergrond, interesses en voorkeuren. Diversiteit is heel divers. Zijn jongeren met een migratieachtergrond geïnteresseerd in andere thema's? Hoe kijken zij tegen het Vlaamse nieuws aan? Hoe percipiëren zij de beeldvorming van jongeren en personen met een migratieachtergrond in het nieuws? Welke suggesties geven de jongeren aan journalisten? Dit onderzoek bracht de jongeren in contact met professionele mediamakers. Hoe reageren journalisten op de meningen en ervaringen van de jongeren? Hoe komen zij tot de beeldvorming van jongeren in het nieuws?

Deze Nieuwsmonitor focust specifiek op deze groep jongeren wiens mening niet vaak gevraagd wordt: jongeren met een migratieachtergrond en uit een stedelijke context. De bevindingen zijn gebaseerd op zowel kwalitatief (focusgroepgesprekken) als kwantitatief onderzoek (survey). Na het focusgroepgesprek traden de jongeren in dialoog met een professionele mediamaker (dialooggesprek). In totaal werden 126 jongeren uit een Antwerpse stedelijke context bevraagd via een school of jeugdwerking. Tien scholen en tien jeugdwerkingsorganisaties namen deel aan het project en werden op basis van een clustersteekproef geselecteerd. Twaalf journalisten van verschillende mediatypes namen deel aan de dialooggesprekken. De gesprekken vonden plaats in de maanden juli tot en met december 2016. De bevindingen geven inzichten in de nieuwsbeleving van een moeilijk te bereiken en weinig bestudeerde doelgroep en zijn complementair met ander onderzoek zoals de [Participatiesurvey](#), de [SVR-studie](#), de [Digimeter](#) en [Apestaartjaren](#). Voor meer informatie over de methodologie, raadpleeg het [uitgebreid rapport](#).

Het eerste deel in deze Nieuwsmonitor bespreekt de voorkeur van de jongeren voor verschillende thema's. Welke thema's vinden jongeren interessant en welke vinden ze helemaal niet interessant? In het tweede deel komen meningen en ervaringen aan bod over de beeldvorming van jongeren in het nieuws. Herkennen de jongeren zich in de nieuwsinhoud? Een derde deel gaat over de beeldvorming van personen met een migratieachtergrond. Wat vinden de jongeren van de beeldvorming in het nieuws van personen met een migratieachtergrond? De bevindingen uit de survey, de focusgroepgesprekken en de dialooggesprekken met journalisten bespreken we doorheen de drie onderdelen. We clusteren de bevindingen dus naargelang thematiek, en niet naargelang de methode.

THEMA'S IN HET NIEUWS

Aan welke thema's in het nieuws geven de jongeren de voorkeur? Onderstaande grafiek (op basis van de survey) geeft een overzicht van verschillende thema's. Ze zijn van links naar rechts gerangschikt volgens de mate van interesse. De jongeren met een migratieachtergrond zijn het sterkst geïnteresseerd (60%) in nieuws dat gaat over **criminaliteit, verkeersongevallen en rampen**. Op de tweede plaats (40%) vinden we maatschappelijke thema's terug zoals milieu, economie, integratie, onderwijs en gezondheid. Jongeren zijn veel minder geïnteresseerd in celebrity- en royaltynieuws (25%) en politiek (26%). Dat is dus hun voorkeur voor nieuwsinhoud, maar hoe zit het in realiteit? Uit data van het Elektronisch Nieuwsarchief blijkt dat de nieuwsuitzendingen van VRT en VTM het meeste aandacht besteedden aan de thema's politiek en criminaliteit in de periode 2003 tot en met juni 2016. Maar liefst 19% van het totale televisienieuws ging naar politiek, een minder interessant thema volgens de bevraagde jongeren. Criminaliteit, dat het merendeel van de jongeren wel interessant vindt, nam 13% in van het totale nieuwsaanbod op televisie.

Opvallend in de resultaten zijn de verschillen in interesses van **vrouwen en de mannen**. Aanzienlijk meer vrouwen vinden maatschappelijke kwesties boeiend, terwijl mannen interesse in sportnieuws aangeven. Ook lijkt er een verband te zijn tussen **politieke kennis** en algemene interesses. De bevroegde jongeren met meer politieke kennis, tonen namelijk voor een groot aantal thema's interesse. Bij jongeren met minder politieke interesse is dat minder het geval. Vergelijken we de jongeren uit de stad Antwerpen (bevroegd in rePresent) **met de gemiddelde jongere in Vlaanderen** (bevroegd in Participatiesurvey), dan merken we op dat de interesses zeer gelijklopend zijn. De gemiddelde jongere in Vlaanderen heeft slechts een tikkeltje meer interesse in criminaliteit, sport en zogenaamde 'zachte' thema's nl. cultuur, human interest en celebrities.

In de survey gaven de jongeren aan dat ze dus sterk geïnteresseerd zijn in maatschappelijke en sensationele thema's. Daarentegen hebben ze weinig interesse in bijvoorbeeld politiek. Tijdens de focusgroep- en dialooggesprekken gingen we hierop in, zodat we meer context kregen bij de resultaten. Jongeren zijn vooral geïnteresseerd in **thema's die fysiek of mentaal dichtbij hun leefwereld** liggen. Dat is nieuws dat hen raakt en waardoor ze zich aangesproken voelen. Voor de ene primeert nieuws uit België en de nabije omgeving, voor de andere mag bijvoorbeeld religie regelmatig aan bod komen.

Iets wat je gewoon persoonlijk raakt.

Ik ben meer geïnteresseerd in wat er in onze maatschappij gebeurt. Ik houd me meer bezig met: welke invloed heeft dat op mij? En op mijn leven? En op onze samenleving?

Bij mij gaat het vooral om wat er bijvoorbeeld hier in België gebeurt. Dus: maatschappelijk gezien, waar ze mee bezig zijn. Bijvoorbeeld met dat boerkinverbod, wat er dan rond wordt gedaan vind ik heel interessant.

Ik ben meer voor misdaden en zo, de IS-dingen, dat vond ik nu wel interessant, want ge voelt dat ook. Ja, ge voelt u aangesproken, daarom gaat ge dat ook meer volgen en zo, van wat die zeggen over ons.

Het merendeel van de jongeren geeft tijdens de gesprekken aan **weinig geïnteresseerd te zijn in politiek nieuws**. Ze vinden politiek ingewikkeld, saai en ver van hun bed.

Politiek. Dat is echt saai. Dat is altijd hetzelfde en er verandert nooit iets. Ja hé, ze doen alsof er even verandering is, maar...

Het gaat vaak over politiek en zo. Politiek is niet voor mij.

Politiek interesseert me niet echt zo veel, maar dan zou ik liever sport kijken.

Enkele jongeren informeren zich wél graag via het nieuws over politiek, tenminste als het over bepaalde aspecten gaat. Zo vinden ze **politieke berichtgeving over onderwijs of jongeren** wel de moeite. Weer geldt hier dus dat het nieuws vooral hun leefwereld moet betreffen. We vermelden ook nog dat de Amerikaanse politiek af en toe aangehaald werd door de jongeren. Wellicht hadden ze hier tijdelijk meer oor naar omdat de gesprekken plaatsvonden middenin de verkiezingscampagne in de VS (juli – december 2016).

Dat hangt er echt vanaf wat er in de politiek wordt besproken. Als het over onderwijs gaat of over jongeren ofzo.

Sommige politiek is wel belangrijk. Bijvoorbeeld in de VS zo die presidentsverkiezingen, ik wil daar wel iets over weten. En ook hier in België om te weten wie is de koning, of wie wordt de koning of de nieuwe burgemeester.

Die van Amerika is wel interessant. Die schelden mekaar uit en dat is echt grappig.

We gingen op zoek naar de reden waarom bepaalde thema's hen meer boeien dan andere. Conclusie: heel wat jongeren vinden nieuwsinhoud over o.a. politiek en economie simpelweg **te moeilijk en te complex** en daarom minder interessant.

Politiek, economie, al die dingen. Ik snap daar niks van.

Veel is over politiek. En ik ga mij echt niet moe maken met dat, zenne. Gij krijgt er alleen maar hoofdpijn van. Ik versta dat toch niet, wat dat die doen.

Bovendien zijn vele bevraagde jongeren van mening dat **bepaalde thema's en gebeurtenissen te vaak in het nieuws aan bod komen**, zoals politiek, oorlog en aanslagen. Ze worden bepaalde onderwerpen beu en geraken daardoor gedesinteresseerd.

Zoals bij IS. Dat is een maand lang op het nieuws, daarna hoor je een tijdje niets meer. Wanneer er een ding gebeurt, terug een hele maand over dat. Sommige onderwerpen brengen ze te lang naar voor in het nieuws.

Meestal is dat wel hetzelfde ongeveer. De laatste tijd met die aanslagen en zo, dat was echt overal. Ik wist wel wat er aan de hand was.

Als je alleen maar hetzelfde krijgt, dan heb je daar geen interesse meer in.

Suggesties van jongeren voor nieuwsredacties

Nieuwsmedia zouden voor veel jongeren **meer aandacht** mogen schenken **aan thema's die dicht aanleunen bij hun leefwereld**. Wanneer we hen dus vragen naar suggesties voor nieuwsmakers, denken ze onder meer aan **initiatieven door jongeren, de plaats van jongeren in de maatschappij of onderwijs**. Enkele van hun quotes hieromtrent:

Initiatieven die door jongeren zelf worden genomen, projecten waar ze mee opstarten enzovoort. Dat moet allemaal in de media komen want dat wordt zelden getoond. Echt laten zien waar de jongeren mee bezig zijn.

Wat hun bijdrage is aan de maatschappij. Dan gaan jongeren ook meer kijken. Hun talenten. Wat zijn de talenten van de jongeren? Wat is hun plaats in de maatschappij? Zo'n dingen moeten in de media komen. Niet altijd een schietpartij of ...

Wat er op scholen gebeurt en nieuwe regels op school en wat er toegelaten wordt. Ook over rijbewijs en zo'n dingen. En ook over studentenjobs.

Aangezien de jongeren sommige nieuwsthema's te complex vinden om te volgen, vragen ze journalisten ook om bepaalde zaken **eenvoudiger uit te leggen of beter te duiden**. Ze willen dus wel graag begrijpen waar het precies over gaat.

Politiek minder ingewikkeld. Dat interesseert me ook gewoon niet, omdat het zo ingewikkeld wordt uitgelegd.

Andere thema's, maar ook dezelfde belangrijke thema's. Maar ja, makkelijker gebracht. Zoals ze in Karrewiet doen eigenlijk. Ja, je kan moeilijk iets gaan verzinnen, maar toch... dat het makkelijker wordt uitgelegd.

Het is gewoon moeilijk om voor jongeren iets te volgen als ge dat niet volledig snapt. Dat is ook wel een probleem in de media, dat dat gewoon niet aangepast is aan jongerentaal. Gewoon begrijpbaar maken. Niet alleen maar voor jongeren maar ook gewoon voor iedereen. Als ik bijvoorbeeld iets lees over de meerwaardetaks. Ik lees dat artikel en ik weet nog altijd niet wat de meerwaardetaks is.

Reacties van mediamakers

Hoe reageren mediamakers op de meningen van de jongeren? Vinden zij dat ze voldoende rekening houden met jongeren? Willen ze meer aandacht schenken aan de genoemde pijnpunten (volgens de bevroegde jongeren)? Er is bij de media in ieder geval wel besef van het verschil van leefwerelden. Maar het moet praktisch mogelijk zijn. Enkele mediamakers geven immers aan dat de omstandigheden soms tegenwerken. Onder meer door **tijdsgebrek** en de **komst van online en sociale media**, kunnen de journalisten zich niet altijd richten tot jongeren. De connectie maken met die leefwereld van de jongeren is dus niet altijd eenvoudig voor hen.

Het probleem op dit moment is dat de meeste journalisten nog hun stoel niet meer mogen verlaten wegens tijdsdruk.

Jullie zijn een heel moeilijke doelgroep, dat is eigenlijk altijd al geweest. Omdat jongeren altijd een eigen cultuur hebben die verschilt van de volwassen wereld. Maar nu is dat nog een keer erger omdat jullie jullie op totaal andere platformen bewegen dan de klassieke media en de klassieke media zijn een beetje traag in deze.

Daarnaast geeft een van de deelnemende journalisten toe dat **politiek misschien te prominent** in het nieuws aanwezig is.

Als jullie krant denken of zeggen, dan in één adem hoor ik daar politiek bij. Ja, wij zetten dat misschien wel te veel vooraan dan.

BEELDVORMING VAN JONGEREN IN HET NIEUWS

Herkennen de jongeren zich in de inhoud van de Vlaamse nieuwsmedia? Voelen ze zich vertegenwoordigd? Uit de gesprekken blijkt dat de meeste jongeren vinden dat ze **zelf nauwelijks aan bod** komen in de actualiteit. Journalisten vragen volgens hen ook te weinig om hun mening. Nochtans – daar wijzen ze zelf op – zijn zij de volwassenen van de toekomst en net daarom is hun stem ook van belang. Enkele van hun reacties:

Om eerlijk te zijn, ik zie soms helemaal geen jongeren op tv verschijnen, noch positief noch negatief. Dus nee, ik voel me niet echt vertegenwoordigd.

Wij moeten ook ons mening uiten hé, niet alleen de mensen, de oudere generatie. Meeste meningen van ons die zijn interessant en die kunnen ook voor de maatschappij iets betekenen, maar die komen niet aan bod. Wij moeten over tien jaar leven in deze omgeving, niet zij. Zij zijn dan op pensioen in hun zetel aan het zitten en wij leven in deze maatschappij.

Als jongeren aan bod komen in het nieuws, is dat volgens hen **vaak in een negatieve context**: misdaad, geweld, hangjongeren enzovoort. Mediamakers hebben volgens onze respondenten geen oor naar de positieve, constructieve zaken die jongeren realiseren.

Als er iets over jongeren gezegd wordt is het ofwel inbraak, rellen, uitgescholden of bedreigingen. In plaats van: jongere helpt een vrouw oversteken. Dat vind ik wel spijtig.

Die praten meestal over straatjongeren, wanneer we toch aan bod komen. Maar ze weten niet dat er ook jongeren zijn die zich bezighouden met dit bijvoorbeeld, met die vereniging. Dat weten ze allemaal niet en ze zoeken dat ook niet op.

Eén van de jongeren geeft bovendien aan dat journalisten enkel de **uitersten** in het nieuws brengen: extreem positieve of extreem negatieve berichten.

Ik denk soms dat ze te extreem zijn. Dat ze heel extreem nieuws naar boven brengen over jongeren. Ofwel is dat heel positief, soms zelfs ongelofelijk positief, ofwel is het heel negatief over jongeren.

Hoe **verklaren** jongeren dan zelf dat ze niet veel in het nieuws komen? Ze denken in feite dat ze **niet zo belangrijk zijn als doelgroep** voor journalisten. Dat zou zo zijn omdat ze minder naar het nieuws kijken dan ouderen, nog geen deel uitmaken van de actief werkende bevolking, wispelturiger én minder mondig zijn dan volwassenen.

Niet veel jongeren kijken naar nieuws. Ik denk dat de media dat ook weet. Daarom dat die ook weinig doen voor jongeren.

Ik ben eerlijk gezegd niet zo interessant om in de media te komen. Je moet echt met projecten bezig zijn om in de media te kunnen geraken.

Jongeren weten niet altijd hoe en wat ze moeten zeggen en zo. Ouderen weten dat soms wel beter.

Ik denk dat je als jongere heel snel van mening kunt veranderen. Je weet niet wat je wilt, je weet niet wat je denkt, als volwassene weet je al het ene.

Suggesties van jongeren voor nieuwsredacties

Er wordt vaker *over* jongeren dan *met* jongeren gepraat. De bevroegde jongeren denken dat ze frequenter en op een positievere manier in het nieuws zouden komen als **journalisten vaker om hun mening zouden vragen**. Mediamakers mogen in hun ogen dus wat meer moeite doen, meer op jongeren afstappen en meer tijd voorzien om contacten te leggen.

De journalisten moeten minder bang zijn om naar de jongeren toe te stappen of naar bepaalde wijken toe te stappen. Ja, meer in contact komen.

Ik vind gewoon, journalisten moeten tijd hebben. Die moeten zo veel mogelijk mensen interviewen.

Die columns vind ik heel handig. Dat ze meer het woord geven aan die jongeren die toch nog degelijk iets te zeggen hebben.

Nog een werkpunt volgens de jongeren: diversiteit in leeftijd. Op redacties mogen meer **jongere journalisten** meewerken, die de leefwereld van jongeren beter begrijpen.

Ik kan misschien iemand jonger zien op het nieuws. Kan blank zijn, dat kan een Chinees zijn, maakt niet uit. Maar misschien het feit dat die gewoon al jong is, of gewoon al jonger is, gaat mij wel meer aanmoedigen om daarnaar te kijken. Omdat die misschien beter begrijpt wat ik wil of wat ik wil horen of wat ik wil lezen. Ik denk dat dat gewoon nog altijd zo ouderwets en oud volk is...

Reacties van mediamakers

De reacties van de mediamakers op de gesprekken met de jongeren zijn over het algemeen erg positief. Het was voor velen zelfs een **eyeopener**. Dankzij het dialooggesprek werden ze met de neus op de feiten gedrukt, zeggen ze. Ze zien zich genoodzaakt (verder) na te denken over de manier waarop zij jongeren representeren.

Ik vond het heel fijn om te doen, beetje een wake-upcall voor ons ook.

Superinteressant, vooral om te zien hoe diep en hoe breed dat de kloof is tussen wat wij maken als journalisten en de leefwereld van die gasten van 17, 18.

Wij zijn er ook constant mee bezig van: hoe worden bepaalde groepen gerepresenteerd? Dat is niet dat wij ons daar niet bewust van zijn, maar we kunnen nog veel beter denk ik.

Ik denk dat er werk aan de winkel is voor ons. Want anders verliezen wij de aansluiting compleet.

BEELDVORMING VAN PERSONEN MET EEN MIGRATIEACHTERGROND IN HET NIEUWS

Wat vinden jongeren van en hoe gaan zij om met de beeldvorming van personen met een migratieachtergrond in het nieuws? Voelen ze zich gerepresenteerd in de Vlaamse nieuwsmedia? Een groot deel van de jongeren ondervindt dat **personen met een migratieachtergrond nauwelijks een stem** krijgen in het nieuws. Als ze aan bod komen, is dat vaak in een **negatieve context**. Dat blijkt ook uit bestaand onderzoek.

Teveel blank. Sorry maar... precies 95-85% van de personen die worden geïnterviewd zijn toevallig Belg Belg, en de rest zijn wij.

We hebben een maatschappij met een diversiteit dus je kan niet meer elks op uw eilandje uw eigen ding doen, dat gaat niet meer. Er moet wel een samenwerking zijn. En momenteel is het een heel blank nieuws.

Ik ben Belg. Maar als ik soms naar tv kijk, dan denk ik van: oké, ik ben precies toch geen Belg want er zijn alleen maar blanke mensen.

Ik zie bijna nooit allochtonen in het nieuws. Heel zelden. En als ze er op komen, dan meestal rond negatieve zaken. Maar nooit echt een positieve zaak. Ik zeg maar iets, bijvoorbeeld: 'hoe zie jij België over zoveel jaren?'

Een bijkomend storend aspect van het nieuws voor de jongeren is de **voortdurende generalisering**. Vlaamse media veralgemenen volgens jongeren vlug naar een volledige gemeenschap, terwijl het nieuwsfeit enkel gaat over één specifiek persoon met migratieachtergrond of één negatieve gebeurtenis waarbij een moslim betrokken is.

Als je een hele bevolkingsgroep gaat veralgemenen door die paar rotte appels die in die groep zitten, dan vind ik je niet echt op niveau.

Wat ik ook raar vind? Eén persoon doet iets negatiefs en dat komt in de krant en alle Marokkanen worden daarop aangesproken. Alle Marokkanen hebben dat opeens gedaan, terwijl één persoon dat heeft gedaan. Als dat bij een Belg is dan is dat gewoon die ene persoon.

Over de islam wordt heel veel negatief nieuws verteld. Soms denk ik: dat is niet echt zo. Ik ben ook moslim maar ik doe niks. Bijvoorbeeld IS, Islamitische Staat, vind ik jammer. Nu lijkt het net of iedere moslim daarbij hoort. Ik zou wel eigenlijk willen laten zien dat wij IS ook niks vinden. Er zijn namelijk heel veel mensen die er niks van weten, die er geen les in krijgen.

Wat nog komt bovendrijven tijdens onze gesprekken: ze zijn over het algemeen **niet tevreden met de beeldvorming** van personen met een migratieachtergrond in de Vlaamse media. Ze voelen zich aangesproken en beledigd, zijn het beu en ze zijn boos. Het heeft zelfs een effect op hoe ze naar zichzelf kijken. Voor moslimjongeren is religie immers vaak een belangrijk deel van hun leven, cultuur en identiteit, met een positieve connotatie. De beeldvorming in het nieuws doet echter het omgekeerde, vinden ze: een negatieve of ongenueanceerde connotatie meegeven aan de nieuwsfeiten. Daardoor voelen ze zich dikwijls geïsoleerd.

Ik denk, nu echt op dit moment, van 'laat mij met rust'. Echt waar van 'stop er gewoon mee'. Geïsoleerd gewoon. Ge wordt gewoon boos.

Als er iets gebeurt, bomaanval bijvoorbeeld, dat is een Belg die bombardeert. Dan zeggen ze: dat is zeker een moslim. Dat vind ik echt erg, sorry ze. Ik voel mij aangesproken. Vooroordelen.

Wij lijden er ook onder. Wij krijgen er ook een slecht beeld over, terwijl we goed genoeg weten dat dat niet waar is. Dat de islam er zelf niets mee te maken heeft. Het ergste is ook dat we er niks aan kunnen doen.

Ik volg eigenlijk ook niet echt het Vlaamse nieuws. Ik volg meer het buitenlandse nieuws, zoals RT en RTL en van die dingen. Omdat, als je naar dit hier kijkt voel ik mij constant beledigd, snap je?

Verschillende jongeren zijn in het bijzonder gevoelig voor de **framing van de berichtgeving** over religieuze kwesties en over personen met een migratieachtergrond. De manier waarop nieuws gebracht wordt is vooral een heikel punt. Ze doelen hier bijvoorbeeld op de berichten over het **Offerfeest**:

Het gaat over het Offerfeest en kijk hoe die dat schaap vastheeft. Dat is zo precies van 'kijk goed naar de foto, dat dier wordt mishandeld'. Ge kunt er een andere foto bijzetten hé? Een schaapje in de wei ofzo. Of een schotel van hoe het schaap geserveerd wordt ofzo. Maar nee, een schaap moet vastgehouden worden door twee mannen, want het Offerfeest is morgen. Dat is kei slecht voor iemand die daar niks over weet.

Zoals bijvoorbeeld met dit artikel 'onverdoofd slachten'. Dat zag eruit zoals een bloedbad, elk beeld. Maar voor ons is dat even gezellig zoals Kerstmis bij jullie, maar dat zou je niet op het nieuws zien.

Vorig jaar hadden ze dat wel goed gedaan vind ik. Op VTM hadden ze gezegd dat het een dag is waarop moslims samenkomen met familie, vrienden en burens... dat wij dat samen vieren. En toen hadden ze ook op het einde gezegd: 'Geniet van jullie Offerfeest.' Maar dit jaar was het een ander verhaal.

De media zouden ook bepaalde **nieuwsfeiten framen in wij-zijverhoudingen**. Op die manier creëren ze volgens de bevraagde jongeren onnodig in- en outgroups.

Hier kan de media leiden tot 'wij' en 'jullie'. Dat maakt gewoon de wereld kapot.

De media zorgt ervoor dat mensen zo gaan denken, dat er zo veel IS-aanhangers zijn. Want die zorgen ervoor dat er zo twee groepen zijn. Wij-zij-maatschappij. En daardoor gaan mensen denken 'Ah, misschien is dat wel zo, misschien hebben die wel gelijk en moet ik mij daarbij aansluiten'.

Wanneer vermelden journalisten de nationaliteit of achtergrond van personen? Wat is de reden hierachter volgens onze respondenten? Volgens verschillende jongeren **vermelden journalisten de nationaliteit (bv. Belg) of achtergrond (bv. Marokkaans) naargelang de context** van een nieuwsfeit. Sommige jongeren geloven zelfs dat mediamakers zich daarbij laten leiden door commerciële belangen.

Weet je wat ik spijtig vind? Als iets slechts gebeurt dan is het een moslim. Maar als er iets goed gebeurt dan is het een Belg. Zoals bijvoorbeeld Fellaini. Een Belgische speler heeft een goal gescoord. Snap je? Als er iets goed gebeurt dan is het een Belg, als iets slecht gebeurt dan is het een Marokkaan of een moslim.

Ze weten wel hoe het kan. Ze weten het goed genoeg. Ze weten wat mensen lokt en wat dat mensen niet lokt. Het feit dat ze op het ene moment zeggen dat dat een Belg is en op andere moment een moslim, dan weten ze goed genoeg wat dat ze aan het doen zijn. Ze zijn gewoon aan het spelen met de cijfers.

Kortom, de beeldvorming van personen met een migratieachtergrond in de media stemt niet overeen met de werkelijkheid volgens hen. Als we deze jongeren vragen om dat te verklaren, wijzen ze op een **gebrek aan kennis van andere culturen en religies bij het brede publiek**. Er zou daarenboven te weinig contact zijn tussen de verschillende culturen die in België samenleven.

Ik vind ook dat er kennis ontbreekt qua geloof. Bijvoorbeeld, het is niet de schuld van België maar er is weinig kennis en er is weinig tijd om kennis op te doen.

Ge hebt veel mensen die eigenlijk niet in contact komen met die andere culturen. Als je dan enkel het beeld krijgt van de media, dan vormt ge ook uw mening door de media, neemt ge die gewoon klakkeloos over.

Ze halen het helemaal uit de context. Je kan niet één vers uit de Koran halen en het zo gaan interpreteren. Dat gaat niet. Je moet dat in de historische context plaatsen, je moet dat in zijn geheel bekijken.

Nog een verklaring die de jongeren geven voor de ongenueanceerde beeldvorming is de **weinig diverse redactiesamenstelling van Vlaamse media**. Journalisten van Vlaamse nieuwsredacties zijn grotendeels 'blank' en van Belgische oorsprong. Zij kijken over het algemeen door een westerse bril naar de wereld. Volgens de bevraagde jongeren ontbreekt bij mediamakers daardoor de reflex om ook de mening van andere betrokken gemeenschappen aan bod te laten komen. Of gaan journalisten zaken foutief interpreteren.

Ik denk dat het nieuws ook zo eenzijdig is, omdat wij er gewoon niet aan meewerken. Ik denk dat de meeste werknemers van bijvoorbeeld VTM puur Belgen zijn die geen origine van andere landen hebben.

Ik denk dat je als Belgische met een Marokkaanse achtergrond wel een beetje anders gaat denken en misschien meer van beide verhalen zou laten zien. Ik weet het niet... Misschien doen die mensen dat niet eens bewust, hè. Dat ze dat gewoon onbewust, vlakaf op een verkeerde manier interpreteren en dat dan zo doorgeven.

Suggesties van jongeren voor nieuwsredacties

Journalisten mogen volgens de respondenten **niet te snel conclusies trekken, niet veralgemenen** naar een volledige gemeenschap of **verbanden leggen die nog niet bevestigd zijn**.

Er mag wel negatief nieuws zijn, maar geef het juiste nieuws. Niet van: je was moslim, ah, klaar: extremist.

Al zeker niet veralgemenen. Weten wat het probleem was eigenlijk. Niet gewoon insinueren ofzo. Uitzoeken waarom doen die dat. Er moet een reden zijn.

Als je bijvoorbeeld het ene geeft: aanslag. Oké. Als dat een islamiet is: oké. Maar geef dan meer uitleg waarom hij dat gedaan heeft? Is dat de echte reden dat hij dat vanuit zijn geloof heeft gedaan?

Het nieuws mag **niet enkel focussen op negatieve zaken over personen met een migratieachtergrond**. Het is voor hen belangrijk dat ook positief nieuws aangehaald wordt, dat die aspecten met respect behandeld worden.

Gewoon ook onze positieve kanten laten zien. Niet alleen de negatieve. Moslims organiseren ook heel veel dingen voor jongeren, dat ze samenkomen. In Borgerhout heb je er heel veel... dat ze zeggen hoe de islam eigenlijk echt is. Er gebeuren van die workshops en zo. Dan zeggen ze ook van IS, dat dat nergens staat. Dan geven ze goede argumenten. Of in de moskee, tijdens lezingen bij de vrijdagpreek wordt dat ook vaak gezegd. Dat zou ik dan in het nieuws zetten, eerder dan het negatieve.

[over berichtgeving over het Offerfeest] Gewoon respect hebben. Tegenover iedereen zijn eigen cultuur en geloof. Wij doen dat ook tegenover hen, dus dat moet wederzijds zijn als het ons feest is.

Bijvoorbeeld, er zijn twee moslimjongeren die worden geïnterviewd. Ze kunnen goed met kinderen omgaan en die doen jeugdwerking. Bij artikels schrijven ze nu: 'Er zijn ook goede moslims'. Maar ze moeten het omdraaien. Eigenlijk is dat van: 'Moslims zijn toch goed, maar er zijn ook slechte bij'. Nu leggen ze meer de focus op de slechten.

En nog een suggestie: jongeren willen **meer de stem horen van moslims of personen met een migratieachtergrond**, ook bij nieuws waarin de religie of gemeenschap negatiever in beeld komt. Journalisten vragen nu niet (genoeg) naar de mening van die personen.

Komt er in het artikel iemand van de moslimgemeenschap aan het woord? Nee, alleen die van de N-VA. Van dierenwelzijn. En dat is het. Dan heb je maar één mening. Ja, dan heb je één standpunt, maar naar ons wordt er niet geluisterd. Ik vind: je mag je standpunt hebben. Dat is geen probleem. Iedereen zijn mening, maar dan moet die van ons ook een beetje gerespecteerd worden. En ook op het nieuws komen.

Als je bijvoorbeeld een artikel wil schrijven over bijvoorbeeld die hele Zwarte Pieten-problematiek, dan kan je niet alleen Janneke en Mieke gaan interviewen. Je moet ook gaan zien hoe andere gemeenschappen zich daardoor aangesproken voelen.

Het tenminste niet van één kant bekijken zoals de meeste westerse media het doen.

Belangrijk om te vermelden hierbij is dat ze niet enkel hun mening willen verkondigen als het over hun land van oorsprong of religie gaat. Ook **over alledaagse onderwerpen** willen ze graag hun stem laten horen.

Wij zijn moslim. Inderdaad, wij geloven dat. Maar wij bestaan ook uit heel veel andere facetten. Vraag ons ook voor andere dingen. Milieuvervuiling. Ik houd mij daar ook mee bezig, hè.

Je hebt zo het jongerennieuwskanaal Mvslim. Zoiets vind ik heel leuk. Dat wordt op verschillende manieren benaderd, er komen dan ook dingen die met jouw identiteit te maken hebben waar je u dichterbij bij voelt.

Journalisten moeten daarnaast volgens veel jongeren **voorzichtig omspringen met het vermelden of tonen van persoonsgegevens** zoals naam, uiterlijk of het land van herkomst.

Nationaliteit, ik zou dat niet vermelden. Belg of Marokkaan, dat boeit toch niet?

Ik vind dat we ons meer zouden moeten concentreren op wat die persoon gedaan heeft in plaats van zijn religie erbij te vermelden.

Alles anoniem laten. Ik vind, bijvoorbeeld, er is een diefstal gepleegd, dan moeten zij dat anoniem laten en niet zeggen van, 'het was weer...' of 'we denken dat het een Marokkaan is'. Totdat dat echt op papier staat, dat dat een allochtoon is, dan moogt gij dat zetten. Ik zou zeggen, het staat echt vast. Maar niet van, we denken dat het een allochtoon is want hij heeft een donkere huid. Een Belg kan ook naar de zonnebank gaan.

Nieuwsredacties mogen volgens de jongeren **diverser** zijn en **meer kennis over andere culturen en religies** in huis hebben.

Meer kennis opdoen over bepaalde onderwerpen. Bijvoorbeeld als je over de islam gaat praten, dan moet je weten wat de islam is. Dat je niet zomaar dingen gaat vertellen. Die hebben niet veel kennis maar die praten erover.

Ze zouden bijvoorbeeld in een journalistenkorps een moslim kunnen aannemen. Het is hetzelfde bij politieagenten hé.

Als ge mensen hebt van verschillende etnische achtergronden kan je makkelijker mensen aanspreken. Gewoon omdat er al, ja, de Marokkanen misschien denken: 'Ah, er is ne Marokkaan op tv, wat heeft die te vertellen'? Dan gaat die er misschien meer naar kijken, dan heeft die misschien wat meer aanmoediging om misschien wel naar het nieuws te gaan kijken.

Reacties van mediamakers

En langs de andere kant, wat vinden de mediamakers ervan? Zij geven zelf ook aan dat er **onvoldoende diversiteit** is op de redacties waar zij werkzaam zijn. Hoewel ze zich hier wel bewust van zijn, hebben ze er niet meteen een verklaring voor. Volgens sommigen is er wel al verbetering merkbaar.

Wij zitten met 100 mensen op de redactie en er zitten veel te weinig allochtonen tussen, dat is zo. Dat is moeilijk om dat op gang te krijgen.

Toen ik begon op de nieuwsdienst 15 jaar geleden, was ik één van de weinige vrouwen daar. Het waren allemaal oudere mannen. Alleen oude, blanke mannen, om maar iets te zeggen. Als je vandaag de dag bij ons op de redactie rondloopt, heb je meisjes met een hoofddoek.

Het profiel van de blanke, mannelijke journalist van middelbare leeftijd heeft ook gevolgen voor de berichtgeving in het nieuws. Dat geven mediamakers zelf toe. Het **netwerk van de journalist** is immers deels bepalend voor wie er in het nieuws aan bod komt.

Journalisten zijn nog altijd zoals ik: blond, blank, niet-gelovig of christelijk, zonder bijvoorbeeld migratieachtergrond, dus mijn netwerk gaat ook al... Ik ben heel open-minded, maar ik ken eigenlijk niet zoveel jonge gasten zoals jullie, om eerlijk te zijn. Dus mijn netwerk, dat gaan ook mensen zijn die oer-Vlaams, blank en hoogopgeleid zijn. Als die mij tips geven, gaat dat ook ander nieuws zijn dan als jij mij een tip geeft, of hij geeft mij een tip.

Oudere journalisten hebben ook weinig jongeren in hun eigen netwerk zitten. Dus waar ga je die dan vinden?

Ik denk dat het soms vaak ook te maken heeft met: hoe meer dat je midden in iets staat, hoe beter dat je er iets over kan zeggen.

Het al dan niet **vermelden van de nationaliteit** van personen in een nieuwsfeit is vaak een moeilijke overweging voor mediamakers.

Het is continu een wisselwerking van: wat ga ik zeggen, wat ga ik niet zeggen? Wat wij nu vooral doen is: wanneer wij heel zeker weten dat het gaat over iemand van die nationaliteit en die aanslagen of dingen waren zeker geïnspireerd op basis van extremisme, dan gaan we dat benoemen. Als we dat niet weten, proberen we dat niet te doen, als er twijfel is. Maar dat is een hele moeilijke.

De vraag is: hoe relevant is dat natuurlijk? Dat is wel natuurlijk het eerste wat in je opkomt hé. Bijvoorbeeld, er gebeurt iets in Denemarken en het is sowieso geen Deen geweest, dan wil je toch graag weten: wie dan wel? Het is een reflex ofzo. Voor de daad zelf uit te leggen, is dat eigenlijk niet relevant. Of dat nu een Schot was, of een Arabier, of een Australiër, in principe over de daad zelf voegt dat geen meerwaarde toe. Die is al gepleegd en je kan beter daarover verslag uitbrengen. Maar je weet vaak heel weinig over het slachtoffer of over de dader, en dan de dingen die je weet, die vertel je.

CONCLUSIE EN DISCUSSIE

Jongeren hebben nood aan nieuws dat meer aangepast is aan hun leefwereld. Onder andere op het vlak van thema's en op vlak van de beeldvorming van jongeren en personen met een migratieachtergrond. De jongeren herkennen zich niet in de Vlaamse media, en vinden dat journalisten doorgaans geen voeling hebben met wat hen bezighoudt. Ze leggen de schuld ook wel voor een deel bij zichzelf: ze nemen niet altijd de tijd, of vinden niet de motivatie om actief het nieuws te volgen. De journalisten daarentegen hebben vaak misvattingen over wat jongeren willen en denken, en beseffen niet altijd dat jongeren weinig aansluiting vinden in de Vlaamse nieuwsmedia. Als de afstand tussen jongeren en journalisten nog groter wordt, bestaat het gevaar dat jongeren zich volledig vervreemden van de Vlaamse nieuwsmedia. Dan gaan ze berichtgeving helemaal wantrouwen, met eventuele gevolgen voor de inclusieve samenleving. Het lijkt ons dus essentieel dat zoveel mogelijk personen in Vlaanderen zich vertegenwoordigd zien in de Vlaamse media en het gevoel hebben dat ze deel uitmaken van de maatschappij.

SAMENVATTING

- Jongeren hebben een sterke interesse in **maatschappelijke thema's**, die dichtbij hun leefwereld liggen, zoals integratie, onderwijs en gezondheid.
- **Thema's die niet te complex zijn** zoals criminaliteit, verkeersongevallen en rampen, krijgen ook hun aandacht.
- De bevroagde jongeren zijn van mening dat **bepaalde thema's en gebeurtenissen te vaak in het nieuws aan bod komen**, zoals politiek, oorlog en aanslagen.
- Jongeren en personen met een migratieachtergrond krijgen volgens hen **nauwelijks een stem** in de nieuwsberichtgeving.
- Als ze aan bod komen, is dat vaak in een **negatieve context** (thema's en beeldvorming).
- Vlaamse nieuwsmedia **veralgemenen** volgens jongeren vlug naar een volledige gemeenschap.
- Ze zijn over het algemeen **niet tevreden met de beeldvorming** van personen met een migratieachtergrond in de Vlaamse media. Ze voelen zich aangesproken en beledigd, zijn het beu en ze zijn boos.
- Zij verklaren een ongenuanceerde beeldvorming onder andere aan het feit dat de media en het brede publiek **weinig kennis** hebben over en weinig contact hebben met andere culturen en religies.
- Nog een verklaring die de jongeren geven voor de ongenuanceerde beeldvorming is de **weinig diverse redactiesamenstelling van Vlaamse media**. Journalisten van Vlaamse nieuwsredacties zijn grotendeels 'blank' en van Belgische oorsprong. Zij kijken over het algemeen door een westerse bril naar de wereld.

Contact

Deze Nieuwsmonitor is een samenvatting van de onderzoeksresultaten. Het volledige rapport is [hier](#) terug te vinden. Wenst u meer informatie over deze Nieuwsmonitor of over het Elektronisch Nieuwsarchief, neem contact op met Ine Kuypers, projectcoördinator van het Elektronisch Nieuwsarchief.

E-mail	Ine.kuypers@uantwerpen.be	Website	www.nieuwsarchief.be www.steunpuntmedia.be
Telefoon	03 265 57 60	Twitter	@Nieuwsarchief